

3. a 4. hodina: Simulační hra prales

Téma: zájmové skupiny, politika jako oblast střetu zájmů, odlesňování

Čas celkový: 90 min

Metody

Simulační hra, skupinová práce, prezentace

Pomůcky

Papíry A4 různé barevné (20 bílých, 40-50 různě barevných), hrací karty pro žáky (viz příloha), kopie symbolů jednotlivých hracích skupin – 2 až 3 kopie každého symbolu (symboly viz příloha), konferenční stůl pro závěr hry, případně ukázky snímků vykáceného pralesa

Cíl: Žáci si vyzkouší soužití a střety různých zájmových skupin na území pralesa, vytváření způsobů a pravidel domlouvání mezi skupinami. Žáci (jako zástupci různých zájmových skupin) si v rámci simulační hry vyzkouší sami nastavit pravidla, jak by mohlo fungovat společenství žijící na jednom území, vyzkouší si jak řešit problémy a potřeby různých zájmových skupin, jak prosadit svůj zájem. Je na žácích, zda se rozhodnou v rámci společenství spolupracovat, nebo budou prosazovat jen své vlastní zájmy.

Průběh 1. hodiny (45 min)

Začíná se rozehřívací aktivitou. Všichni si stoupnou do kruhu a budou počítat od 1 do 50. Kdokoliv může začít, čísla mohou říkat na přeskáčku, pokud ale řeknou dva lidé stejné číslo, musí se počítat od začátku. Hra trénuje schopnost skupiny sladit se.

Rozhazování papírů (sázení pralesa)

Všichni zůstanou stát v kruhu, lektor rovnoměrně rozdělí papíry A4 všem žákům – rozdá každému cca 5-10 papírů. Pak mají žáci za úkol po jednom odhodit papír co nejdále. Poté, co všichni odhodí všechny papíry, srovnají je na zemi tak, aby se žádné nepřekrývaly. Pak žáci postupně zkusí přejít plochu pouze po papírech tak, aby se papíry pod nimi nepohnuly.

Pak si žáci vylosují rozřazovací lístečky. Na každém lístečku je znázorněna nějaká figura, žáci mají za úkol najít mezi žáky spoluhráče, kteří mají stejnou figuru beze slov. Každý má ve hře alespoň jednoho spoluhráče. Až se žáci rozdělí, rozdá jim lektor hrací karty s popisem skupiny, kterou jejich symbol zastupuje. Zároveň jim představí pokyny z hracích karet, nic víc. Ve hře je nutné vytvořit alespoň 5 skupin (po 2 až 3), které mají tyto úkoly:

- **Zahraniční společnost budující silnice**
 - o Jejím zájmem je vystavit dálnici přes prales propojující sousední země. Potřebují získat souhlas jedné skupiny žijící v pralesu, aby mohli vykácet koridor pro dálnici. Když získají souhlas, mohou vykácet 1 strom za rok. Pokud chtějí kácet více, musí se domluvit s některou ze skupin.
- **Chovatelé dobytka – Národní společnost pro chov dobytka**
 - o Jejich zájmem je kácet stromy, aby rozšířili pastviny pro chov svého dobytka. Na začátku hry mohou k tomuto účelu vykácet 3 stromy.
- **Osadníci**

- Osadníci jsou farmáři, jejich zájmem je rozšiřovat svá pole, aby mohli pěstovat zeleninu a obilí. Někteří osadníci si se svými poli vystačí, někteří by chtěli prodávat zeleninu a rozšiřovat svá pole. Každý rok mohou vykácet 2 stromy. Pokud se domluví s jinou skupinou, mohou vykácet více stromů a rozšířit svá pole.
- **Dřevařská společnost vyrábějící nábytek**
 - Na začátku hry může každý rok vykácet 3 stromy. Pokud se domluví ještě s jednou skupinou z pralesa, mohou navýšit těžbu a získat větší zisk.
- **Domorodci z kmene Awé**
 - Žijí v rezervaci, kde je omezená těžba. K výstavbě obydlí a zbraní jim stačí každý rok pokácet 1 strom. Jejich zájmem je žít tak jako jejich předci mimo civilizaci a v souladu s pralesem. Prales je jejich zdrojem obživy, potřebují ho k životu a potřebují, aby byl zachován.
- **Farmaceutická společnost**
 - Vyrábí léky ze stromů, ze vzácných rostlin a mají zájem o vzácné bílé stromy a mají zájem podporovat zachování druhové rozmanitosti v pralese. Každý rok mohou v pralese vykácet 2 bílé stromy.
- **Greenpeace** – pokud je počet žáků vysoký, můžeme přidat ochránce pralesa, kteří bojují proti odlesňování a narušení biodiverzity. Ve středu vašeho zájmu je především zabránit ničení a vykořisťování tropických pralesů. Vaše skupina se snaží přesvědčit různé skupiny žijící a pracující v pralese, aby snížily své nároky na dřevo a podporovaly zalesňování odlesněných ploch.

Papíry rozházené na zemi znázorňují území pralesa, země, kde skupiny žijí, nebo na kterém jsou závislé. Prales má různé pestré složení – bílé papíry (vzácné stromy), barevné papíry. Jeden papír = jeden strom. Každá skupina má různé zájmy v pralese. Při hře platí tato obecná pravidla – v pralese se střídá období dešťů a období bez dešťů. V období dešťů se do pralesa nemůže (chytily bychom malárii), ale můžeme být mimo prales. V období, kdy neprší, je možné do pralesa vstoupit. Období vstoupení do pralesa má dvě období, období, kdy se může v pralese hospodařit – vysazovat stromy a období, kdy se může v pralese kácet. Platí, že nemůže být vytěžen stejný strom, který byl ten samý rok vysazen. Může se vysazovat jen polovina stromů, které má daná skupina z předchozího roku. V období dešťů se mohou skupiny mezi sebou různě domlouvat, například se domluvit s jinou skupinou, že mohou vykácet více stromů. Cílem hry je žít spokojený život.

Necháme 6-7krát prostřídat období dešťů a bez dešťů, aby bylo vidět, jak se prales postupně proměnil. Lektor by měl hlídat, zda a kde zůstal nedotčený prales. Pravděpodobně tato aktivita přesáhne do další vyučující hodiny.

Metodické doporučení pro práci s žáky s ADHD – pro žáky s poruchou pozornosti je třeba formulovat zadání jednoznačně a srozumitelně, nejlépe také znovu zopakovat vždy na začátku jednotlivých fází.

Průběh 2. hodiny – zakončení a reflexe simulační hry Prales (45 min)

Konference o budoucnosti pralesa

Na konci posledního období bez dešťů proběhne konference o životě a budoucnosti pralesa (země) - vizi života v zemi na 10 let dopředu. Na konferenci si každá skupina připraví prezentaci – představení

2

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

společnosti, jak se dané společnosti dařilo v minulých letech a nabídnout představu společnosti, jaký bude další vývoj. Území pralesa (rozložení papírů) zůstane tak jak je.

Pak proběhne prezentace jednotlivých skupin. V závěru lektor shrne představu všech skupin – společné zájmy, protichůdné zájmy. Lze ukázat, zda zájmy skupin podporují ekologický rozvoj země, ekonomický nebo sociální. Zda jsou zájmové skupiny levicově či pravicově orientované.

Reflexe simulační hry: Jak se proměnil prales? Jaký byl stav na začátku? Co se změnilo? Jaké to pro žáky bylo hrát roli různých zájmových skupin? Žáci si mohou v dojicích říct, co se jim dařilo, co se nepovedlo.

- Ve hře stejně jako v reálném životě jsou různé zájmové skupiny, což znamená, že se v průběhu hry vždy začínají vytvářet nějaká pravidla, zároveň se testují a upravují. Například na to, aby se v pralesě zachovala nedotčená část, je třeba vyjednávání a souhlas více skupin – stejně jako v reálném životě, pokud se řeší nějaký celospolečenský problém.
- Prosazení zájmů skupin, nastavení férových pravidel závisí na schopnosti skupin formulovat své zájmy a koordinaci ostatních skupin. Pokud některá skupina zatají své zájmy, může to mít dopad na vztahy mezi skupinami i na území. Velmi dobře argumentovat musejí umět ochránci pralesa.
- Porovnání s anarchií a totalitou. Na začátku hry prakticky panuje zmatek podobně jako v případě anarchie, postupně může dojít ke spolupráci skupin, nebo také může prales ovládnout jedna zájmová skupina.
- Hra simuluje, jak může vypadat mezilidské soužití, vytváření aliancí, řešení problémů ve velkých společenstvích. Působení lidského společenství na přírodu, vztah lidí a přírody. Tvorba vize budoucího vývoje společnosti, kterou by měla mít i každá politická strana či hnutí.
- Hra také ukazuje, jaké hodnoty a postoje zaujímají sami žáci – soutěživost, kladný vztah k životnímu prostředí.
- Hra je odvozena od reálného života v zemích ležících na území tropického pralesa. Ukázky kácení pralesa na satelitních snímcích NASA v Brazílii či Brazílské kosmické agentury (INPE). Pokud se vykácí tropický prales, až po 25 letech se obnoví teprve 1. patro (zdravý prales má až 4 vegetační patra).

Informace k odlesňování tropických deštných pralesů pro učitele:

- Manuál Komu chutná prales. Příčiny a dopady kácení deštných pralesů | NaZemi. [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.nazemi.cz/cs/manual-komu-chutna-prales-priciny-dopady-kaceni-destnych-pralesu>
- Amazonský deštný prales je na pokraji kolapsu, zjistila studie. *National Geographic* [online]. 6. 8. 2018 [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.national-geographic.cz/clanky/amazonsky-destny-prales-je-na-pokraji-kolapsu-zjistila-studie-20180225.html>
- Amazonský prales mizí až pětkrát rychleji než dříve. Tvrdí to národní ústav, jehož šéf skončil kvůli Bolsonaro. *ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize* [online]. 7. 8. 2019 [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2889497-v-brazilii-se-vyrazne-zrychlilo-odlesnovani-uvodni-narodni-ustav>

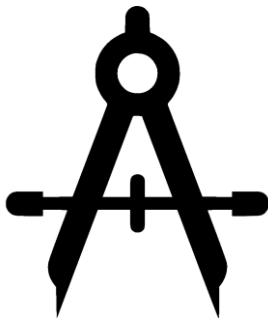

- Satelitní záběry ukazují, jak brazilské pralesy mizí před očima. ČT24 — *Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize* [online]. 11. 8. 2019 [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelivize.cz/veda/2890190-satelitni-zabery-ukazuji-jak-brazilske-pralesy-mizi-pred-ocima>
- „Největší dohoda všech dob.“ *Evropská unie se dohodla na obchodní smlouvě s jihoamerickým Mercosurem.* | iROZHLAS – spolehlivé zprávy. iROZHLAS – spolehlivé a rychlé zprávy [online]. 28. 6. 2019 [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/obchod-smlouva-evropska-unie-mercosur-jizni-amerika-jean-claude-juncker_1906282134_gak

Příloha – Hrací karty jednotlivých skupin a jejich symboly

Zahraniční společnost budující silnice

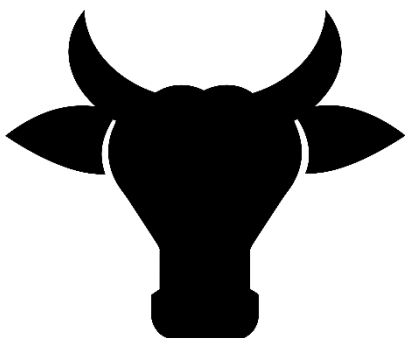
Zastupujete zahraniční společnost stavějící dálnice. Jejím zájmem je vystavit dálnici přes prales propojující sousední země. Potřebují získat souhlas jedné skupiny žijící v pralese, aby mohli vykácet koridor pro dálnici. Když získají souhlas, mohou vykácet 1 strom za rok. Pokud chtějí kácet více, musí se domluvit s některou ze skupin.

Obrázek 3 Figura pro rozřazení do skupiny Společnost budující silnice

Chovatelé dobytka

Zastupujete místní chovatele dobytka. Jejich zájmem je kácet stromy, aby rozšířily pastviny pro chov svého dobytka. Každý rok máte právo na to vykácet 3 stromy. Rozšiřování pastvin můžete kdykoliv omezit.

Obrázek 4 Figura pro rozdělení do skupinky Chovatelé dobytka

Novo-osídlenci

Zastupujete novo-osídlence, kteří se nově přestěhovali na okraj pralesa. Novo-osídlenci jsou farmáři a pěstují zeleninu a kukuřici, na pozemcích, které dostali od vlády. Někteří osadníci si se svými poli vystačí, někteří by chtěli prodávat zeleninu a rozšiřovat svá pole. Každý rok mohou vykácet 2 stromy. Pokud se domluví s jinou skupinou, mohou vykácet více stromů a rozšířit svá pole.

Obrázek 5 Figura pro rozdělení do skupiny Novo-osídlenci

Dřevařská společnost, vyrábějící nábytek

Zastupujete mezinárodní dřevařskou společnost vyrábějící nábytek. K tomu aby měla zisk, potřebuje firma každý rok vykácet 2 stromy. Pokud se domluví, ještě s jednou skupinou z pralesa mohou navýšit těžbu a získat větší zisk.

Obrázek 6 Figura pro rozdělení do skupiny Dřevařské společnosti

Domorodci z kmene Awá

Zastupujete domorodce z kmene Awé. Domorodci z kmene Awé žijí v rezervaci, kde je omezená těžba. K výstavbě obydlí, zbraní a pro palivové dříví jim stačí každý rok pokácet jeden strom. Jejich zájmem je žít tak jako jejich předci mimo civilizaci a v souladu s pralesem. Prales je jejich zdrojem obživy, potřebují ho k životu a potřebují, aby byl zachován.

Obrázek 7 Figura pro rozdělení do skupiny Domorodců z kmene Awá

Farmaceutická společnost Medico

Jste zástupci farmaceutické společnosti Medico. Medico vyrábí léky ze stromů a vzácných rostlin rostoucích v pralese. Mají zájem o vzácné bílé stromy a zájem podporovat zachování druhové rozmanitosti v pralese.

Obrázek 8 Figura pro rozřazení do skupiny Farmaceutické společnosti Medico

Greenpeace

Jste zástupci mezinárodní, nevládní nátlakové skupiny, financované z dobrovolných příspěvků veřejnosti a průmyslových společností. Ve středu vašeho zájmu je především zabránit ničení a vykořisťování tropických pralesů. Vaše skupina dostala za úkol pokusit se přesvědčit různé skupiny žijící a pracující v Pralese, aby snížily své nároky na dřevo a podporovaly zalesňování odlesněných ploch. Vaše kampaň se řídí zásadou nenásilného, ale trvalého tlaku. Pokud jste uspěli při prosazování rekultivačního programu, který musí uskutečnit alespoň jedna skupina, která stromy kácí, můžete vysadit každé dvě kola maximálně 2 stromy nad rámec toho, co je povoleno.

Obrázek 9 Figura pro rozřazení do skupiny Greenpeace